

Följande text är en översättning av Alberto Quartapellas engelska översättning (2025)¹ av den italienska transkriptionen av originalmanuskriptet av Angela Pluda (2019).²

Resan av den magnifike Piero Quirino, venetianare, där han när han seglar från Candia (Kreta) med ogynnsamma västvindar år 1431, råkar ut för ett fruktansvärt och skrämmande skeppsbrott

- Trots en rad olyckor överlever han och når de nordliga kungarikena Norge och Sverige.

Även om människans svaghet gör oss sårbar till olika klandervärda tankar och handlingar, bör vi, när vi tar emot hans nåd och välsignelser, prisa vår välgörare inombords och prisa hans mirakulösa gärningar på alla sätt vi kan, och sprida kunskap om dem för att förkunna de kristnas och andra nationers trofasthet. Jag presenterar dem för samtidens människor i tider av outhärdlig motgång. Av denna anledning lägger jag, Piero Querini från Venedig, i syfte att bevara dessa erfarenheter för framtida generationer, fram mina upplevelser skrivna av egen erfarenhet och med sann sanning, som återger vilka motgångar och olyckor vi mötte och i vilken del av världen.

På grund av den väg det nyckfulla lyckohjulet följer, är arbetet av dem vi förtröstar på, som vi har sett i många exempel, i en ständig rörelse av början och slut, och de som sätter allt sitt hopp till det berömda ödet bör inte klandras. Men mer effektivt är att förkunna de tidigare mirakulösa undsättningar som den barmhärtige Herren Gud beviljade min ovärdiga person och tio andra i gruppen och sällskapet på 68 dödsdömda.³ Det är därför att skildra hur jag, driven av önskan att förvärva en del av de saker som vi världsliga varelser är omätliga på, nämligen ära och rikedomar, engagerade mig i att sponsra ett skepp för en resa till Flandern [Belgien], där jag inte bara satsade min egen person, utan också min förmögenhet och min äldste son. På så vis, som det behagade vår Frälsare, skedde det att fem dagar före min avresa från Kreta [Grekland], där jag hade lastat det ovannämnda fartyget, lämnade min nämnda son detta liv. Denna händelse orsakade mig stor sorg och förtvivlan vid denna tid, Gud förlät mig. Åh, stor var min blindhet och okunnighet att jag från ett så gynnsamt öde ansåg mig skadad.⁴

Den 25 april 1431 gav jag mig av från den platsen för att följa den bittraste och mest ångestfyllda resan, och som varje omdömesgillt sinne kan bedöma var min själ krossad av min sons död och full av sorg och smärta, och kanske för att min natur mer än vad det passade liknar händelsernas tema, motgångar och outhärdliga omständigheter, var jag fylld av melankoli.

¹ Alberto Quartapelle (2025) The shipwreck of the Venetian Pietro Querino at the Lofoten Islands (Norway) in 1432, *Terrae Incognitae*, 57:1, 5-59, DOI: 10.1080/00822884.2024.2441544

² Angela Pluda, "*Infelice e sventurata coca Querina*" (Roma: Ed. Viella, 2019): ms. Vat. Lat. 5256 cc. 42 r – 56 r from the Vatican Apostolic Library in Rome (https://digi.vatlib.it/view/MSS_Vat.lat.5256; visited 12/5/2024); ms. It. VII 368 (7936) from the Biblioteca Marciana in Venice (<https://www.internetculturale.it/jmms/iccuviewer/iccu.jsp?id=oai%3A193.206.197.121%3A18%3AVE0049%3ACSTOR.247.4423>; visited 12/5/2024).

³ Besättningen bestod av 68 personer, varav endast 11 överlevde förlisningen.

⁴ Querini syftar sannolikt på att om hans son inte hade dött på Kreta före avfärden, skulle han ha gått samma tragiska öde till mötes som resten av besättningen.

Men, efter att ha seglat längs en stor del av Barbareskkusten⁵ anlände vi på grund av motvind med det olyckliga fartyget till Cadiz, beläget i provinsen Spanien, den 2 juni. På grund av en inkompetent lots⁶ som förde oss nära Saint Peters sandbank⁷ träffade vi under vatten liggande sten. Rodret, som är en av de viktigaste delarna på ett fartyg, gick ur led och vi insåg senare att dess gångjärn⁸ hade skadats. Själva kölen var skadad på tre ställen och vatten började sippra in med ohejdbar kraft.

Åh, vår allsmäktige Herre, ju mer ångest plågade mitt redan såriga hjärta, särskilt med tanke på att det i motsats till mina falska och världsliga förhoppningar nu fanns ett fast argument. Vi fick hjälp, och inte utan stor skada och mycket större smärta, oväntad ynnest tillföll mig, och mycket mer allvar, ångest och plåga skulle jag ha lidit inför en sådan förödelse om det inte hade varit för den barmhärtige Guds förbön till min fördel, så att vi anlände till hamnen i Cadiz och lossade där det skadade fartyget för viktiga reparationer, och det var den 3 juni.

Efter att ha lossat det nämnda fartyget och placerat det i torrdocka tillfredsställde vi våra uppenbara behov, inte utan vissa svårigheter. Men inom 25 dagar avhjälppte vi allt genom att lasta om lasten på fartyget. Dessutom, eftersom jag fick till mig information på den platsen om det krig som förklarats av min illustra herre i Venedig mot genuesarna⁹ tvingades vi att öka antalet soldater,¹⁰ och besättningen uppgick då till hundraotv man. Och den 14 juli, för att fortsätta den olyckliga resan, avreste jag från ovannämnda plats, och för att undvika att möta många fientliga skepp som väntades från väster, beslutade jag, efter att ha färdats en bit, att röra mig bort från Cabo de São Vicente [Portugal] och avvika från min rutt.

Och eftersom den vind som kallades *Agione* [nordostvind] och som rådde längs denna kust som långt från land tycktes komma från sydost, hindrade den mig från att närma mig stranden så mycket att jag vandrade i 45 dagar nära Kanarieöarna, okända och skrämmande platser för moderna seglare, särskilt från vår sida.¹¹

Vilka är de vanliga tankar hos uppmärksamma beskyddare när de befinner sig i liknande situationer, platser och tider på året, som du måste tro var mina, särskilt när jag såg mig själv varje dag minska maten, den enda tröst och stöd för mänsklig natur, särskilt för trötta sjömän; det behagade Gud att ge mig bot och tröst, när vinden vred sig mot nordväst. Och för att hitta det efterlängtdade landet hissade vi fören och seglen mot sydost.

Och under två dagar och nätter seglade vi nästan akterut med de svullna seglen för att hitta en tillflykt för att fylla våra behov, men eftersom det ogynnsamma ödet inte tillät varaktigheten av vår önskade välmående, inträffade skrämmande incidenter igen, och några delar av vårt pålitliga roder att bröts sönder.

Eftersom nya åtgärder var nödvändiga; försökte vi förstärka det [rodret] till dess första konstruktion och ersatte järnet med läderbitar som fästes som rep, och så effektivt att de

⁵ *Barbarien* är en historisk term som syftar på en region i Nordafrika som förknippas med de länder som bebos av berberna. Det är den term som européerna använde från 1500- till 1800-talet för att beteckna kustregionerna i Marocko, Algeriet, Tunisien och Libyen.

⁶ En fartygslots är en sjöman som har specifik kunskap om en ofta farlig eller överbelastad vattenväg, till exempel hamnar eller flodmynningar. Erfarna lotsar känner till lokala detaljer som djup, strömmar och faror.

⁷ Strax söder om Cadiz ligger den delvis nedsänkta sandön *Islote de Sancti Pedri* ((ön Sant Peter).

⁸ Ett gångjärn i nautiskt sammanhang är en metallbit som gör det möjligt för rodret att svänga på akterstolpen.

⁹ Detta avser det tredje lombardiska kriget (1431/1432) som utkämpades mellan Republiken Venedig och hertigdömet Milano, med Genua bland sina allierade.

¹⁰ På grund av den frekventa risken för piratattacker var handelsfartyg vana vid att ha beväpnade män ombord.

¹¹ Kanarieöarna upptäcktes av genuesaren Lanzarotto Malocello 1339 och under ett århundrade hade de varit en destination för genuesiska, mallorkinska, katalanska och portugisiska sjömän. Querinis resa är den första kända resan till Kanarieöarna som företogs av venetianska navigatörer.

fungerade fram till Lissabon [Portugal], dit vi anlände den 29 augusti. På samma plats reparerade vi med tillbörlig noggrannhet de redan trasiga delarna och fyllde på vårt skafferi och allt annat. Den 24 september gav vi oss ut på havet för att påbörja vår långa resa. Trots att vi hindrades av ogynnsamma vindar och navigerade genom det öppna havet anlände vi till hamnen i *Muros* [en hamn i Galicien i norra Spanien] den 26 oktober, där vi återigen fyllde på lagret.

Andäktigt åtföljd av 13 av mina följeslagare gick jag för att besöka Sankt Jakobs tempel¹² men vi stannade inte så länge, utan återvände den 28 samma månad. Vi satte genast segel med en ganska gynnsam sydvästlig vind och hoppades på att hitta den önskade ruten.

Jag fortsatte min raka väg från Cape Finisterre [Spanien] i cirka 200 miles, till den 5 november, då den välmående och milda vinden upphörde, och östvinden och sydostvinden började öka. Om den [vinden] hade förblivit gynnsam skulle vi ha nått ingången till Flanderns kanaler, en plats som vi önskade nå.

Men som det bedrägliga ödet ville ha det, när vindens kraft och kraft ökade, pressade den oss från vår raka väg, så mycket att vi passerade ön Scilly i medvind.

Vi var inte säkra på att se kusten, men våra kompetenta sjöpiloter, som använde sig av lodlinjen i havsdjupet, mätte djupet till 80 famnar¹³ och bekräftade det för mig. Som de som är vana att segla vet, ju närmare kusten vi kom, tycktes vinden indikera att vi behövde minska seglen; och att byta från den nordöstra vinden till den nordliga vinden motsatte sig att låta oss röra oss i medvind från landet.

Tiden och timmen kom som skulle ha markerat början på vårt lidande och bittra död, men vår Frälsares kraft skyddade min ovärdiga person och tio följeslagare i tid och rum, såsom kommer att berättas med häpnad i följande del.

På den 10:e dagen i denna månad, Sankt Martins afton, på grund av kraften och ursinnet av det rasande havet, förlorade vårt roder, det olyckliga fartygets broms och säkerhet, sina gångjärn så att endast ett enda fanns kvar. Jag övergav inte livet genom att luta huvudet bakåt som de som ser sig själva hängande med ett rep runt halsen. Jag tvekade inte att använda mig av befälsrätten, och med mjuk röst och gester uppmuntrade jag de skrämda sjömännen att med ett tjockt rep lyfta det försvagade rodret, det hjälpte inte att hålla det på sin plats, med säkrade det på det gungande fartyget.

Och så hände det sig att den, trots att den helt och hållet lossnat från fartyget, ändå satt fast i aktern. Så i tre dagar släpade den efter oss, och sedan lyckades vi med beslutsamhet och stor styrka i själen få tillbaka den nu värdelösa massan på fartyget. Genom att fästa den i luckan lyckades vi förhindra att den slog i den ena eller andra sidan när fartyget svajade, och på så sätt undvika att det olyckliga fartyget gick sönder; vi befann oss på öppet hav och i ett stormigt hav utan någon kontroll; med seglen i vinden var vi överlämnade till dess nåd, ibland krängde vi tills seglet flaxade, sedan lättade vi, vi drev längre och längre bort från den önskade kursen och rörde oss bort från land.

Eftersom vi befann oss i en så desperat situation, och väl medveten om sjömännens natur som från barndomen var vana vid sina nöjen, tilltalade jag dem efter olika överväganden med välvalda ord, frågade om de gick med på att införa återhållsamhet och måttfullhet med våra återstående proviant med ansvaret hos två eller till och med tre [män], vilket som skulle vara lämpligast, och rättvist fördela till var och en, inte ens utesluta mig själv från det antalet, tillhandahålla näring två

¹² Katedralen i *Santiago de Compostela* är berömd för att kvarlevorna av Jesu apostel Jakob den store enligt kristen tradition sägs finnas bevarade där. Katedralen är slutpunkten för *Camino de Santiago*, ett pilgrimsled som besöks av pilgrimer från hela Europa.

¹³ I texten är måttenheten för havsdjupet *passa d'acqua* [famnar], vilket motsvarar cirka 1,5 meter.

gångar om dagen, både dag och natt, för att stödja vår redan hotade natur, så att det skulle bevara oss från sväldöden genom att uthärda vår olycka under en längre tid; alla berömde min åsikt, och så blev det gjort.

Jag drog mig tillbaka till ensamheten av mitt rum för att bättre kunna begrunda den djupa nöden jag befann mig i och för att göra avbön och ångra mina tidigare synder. Här var det särskilt nyttigt för mig att minnas, och ta farväl av, de som jag älskade djupt. Övertygad om att min död var nära förestående, talade jag till de som var förtvivlade och rädda för att övertyga dem om att tänka på sin andliga frälsning.

Det verkade som om jag var till hjälp för några i den miserabla besättningen eftersom de ändrade sitt beteende och sätt att tala på.

Det slog mig att, sedan jag återställt ordningen i min själ, det inte var så hemskt som jag har skrivit. Våra kroppar är förgängliga och alla, till och med framstående ledare i denna värld, inte bara de från det förflutna utan också de som kommer efter oss, lämnar livet, den osynliga dödens makt och privilegium. Med min tro såg jag paradiset härlighet framför mig vilket lättade på de infernaliska smärtorna. Eftersom jag var säker på att döden var framstående fyllde denna tanke mig med kraft där jag tidigare nästan hade varit förlamat av rädslan för döden.

Inför Herren bekände jag mina och de andras synder, och tog emot den högsta och universella Allsmäktige Gudens omätliga barmhärtighet.

I denna situation beslöt jag, på inrådan av en av våra snickare, att med hjälp av spridaren¹⁴ och huvudmasten tillverka två roder av latinsk typ¹⁵ i hopp om att kunna styra skeppet som hade tappat kursen. Vi tillverkade dem snabbt och de installerades på sin plats, och till vår glädje såg vi att de fyllde sin funktion. När vi hade gjort detta ökade vinden i kraft och havet blåste upp. Så när de nya rodren träffades av de kraftiga vågar lossnade delar av dem av det olyckliga skeppet. Och vi förblev skräckslagna som de som när pesten härjar, blir febriga och känner igen förebudet av den dödliga sjukdomen. Och liksom tidigare fortsatte färden efter stormens vilja och kurs, där oföränderliga och rasande vindar, styrde skeppet på sin väg.

Den 21 november, dagen tillägnad jungfru Sankta Katarina, under vilken stormar bildas och som är känt som "stjärnpunkten"¹⁶, tilltog havets och vindarnas kraft ännu mer, så till den grad att vi gav upp allt hopp. Fruktandes att vi nu skulle möte döden, satte vi vårt hopp och tro till Jungfru Maria och de andra helgon i paradiset, och gav gråtande löften om fromhet och dyrkan under pilgrimsfärder och andra goda gärningar.

Huruvida det var våra böner som räddade oss från stormens kraft och raseri, eller om det var ödet som bestämde sig för att förlänga våra provningar, förblir oklart. Men färden fortsatte mot nordväst utan att vi kunde styra skeppet och vi rörde oss ständigt allt längre bort från land.

Det slitna seglet, som hade slagits av de starka vindarna och försvagats av de många regn, förblev så försvagat att det började slitas sönder, vilket ledde till att det slets i bitar, till den grad att vi tappade det helt. Ett andra segel, som vi hade med oss på det välutrustade skeppet,

¹⁴ Spridare: Horisontella stänger eller stag som sträcker sig ut från en segelbåts mast. Spridaren fungerar som ett stöd som fördelar belastningen från seglen och förhindrar att masten böjer sig eller knäcks.

¹⁵ Det latinska rodret eller sidrodret utgjordes av en stor stång på vilken ett blad var fäst. Det var vanligen placerat på fartygets högra sida i stället för i aktern. I vissa fall kunde två roder vara monterade, ett på vardera sidan. Det latinska rodret upphörde att användas i Medelhavsområdet i slutet av 1400-talet. Furio Ciciliot, "The Genoese cocha", *Archeonautica* vol. 14 (1998), s. 193.

¹⁶ Den heliga Katarinas högtid infaller den 25 november och inte den 21 november. Det uttryck som Querino använder, "*punto di stella*" (stjärnpunkt), syftar på sjömännens tro att stormarna var starkare under vissa dagar på året eftersom de påverkades av stjärnorna, till exempel, på Sankt Katarinas högtidsdag, *stjärnan Aldebaran* i konstellationen Oxen.

placerade vi halvvägs upp i masten; men eftersom den var mindre robust än den första kunde den inte vara till någon större nytta för oss.

Vi står nu utan ett sådant mycket gynnsamt, ja nödvändigt instrument för att segla, och med det minskade även vår kraft, uthållighet och styrka. Det olyckliga skeppet, som redan drev utan kurs, var nu så trött att de häftiga vågorna slog mot det på ett sådant sätt att de inte bara bröt över det i alla delar, utan ibland, överväldigade det och fyllde det med en stor mängd havsvatten. Det var inte utan stor ansträngning som vi lyckades tömma det på havsvattnet.

Flera gånger, efter att ha sökt med vårt lod för att hitta botten, fann vi ett djup på 81 famnar av grusig terräng. Som den som inte vet hur man simmar och som befinner sig på djupt vatten klamrar sig fast vid den minsta grenen för att undvika att drunkna, klamrade vi oss fast vid ett sista halmstrå och försökte ankra.

Vi försökte att förankra ankarets lägg genom att knyta ihop fyra rep.¹⁷ Vår ansträngning var dock förgäves. Efter att det redan medtagna skeppet hade legat förtöjt i en och en halv dag skar några av våra olyckliga och skräckslagna kamrater, som fruktade att något ännu värre skulle ske, av det översta repet. Utan ankare drev vi återigen styrningslöst omkring, helt överlämnade åt dödens fruktade makt.

Många av oss som bar den kristna tron i hjärtat, förberedde sig för att möta döden och satte hopp till ett liv bortom detta. Med gester och ord visade vi vår förtvivlan, så att vi gjorde oss värdiga större smärtor och plågor. Men vindarna vände inte, och vi fortsatte att irra vidare på vår ödesdigre resa.

Den 4 december, på Saint Barbaras högtidsdag, blev vi överväldigade och besegrade av den förenade kraften av tre vågor som fick det olyckliga fartyget att sjunka ännu mer än tidigare. Vi var rädda, men samlade kraft och styrka för att tömma den överväldigande vattenmassan med vattnet stående upp till halva kroppen.

Efter denna prövning lugnade det ner sig i tre dagar, men på den 7:e dagen i samma månad, ökade vinden och havets kraft igen. Klockan två på morgonen översköldes det eländiga skeppet av vågorna, och på läsidan strömmade det fruktade vattnet in. Vi, som trodde att slutet på våra liv nu var framme, bad till Gud då vi inte längre visste vad vi annars skulle göra. Jag såg framför mig hur jag skulle drunkna, och lät därför hämta mycket vatten till mig för att dricka. Jag drack så mycket att det var otroligt: det verkade som om min mage och buk var så fulla att havsvattnet inte skulle kunna få plats, men det var ett falskt och bedrägligt resonemang. I denna extrema situation av förtvivlan såg vi på varandra och våra blickar visade den djupa skräcken för den förestående döden. Vem tvivlar på att, även om alla måste dö, det ena sättet att dö är mer plågsam än det andra? Är det inte grymmare att kvävas i havet?

I denna nödsituation, och som en sista utväg, beslutades att kapa stormasten¹⁸ i förhoppningen att fartyget, befriad från sin vikt, skulle räta upp sig något så att vattnet skulle sluta tränga in. Och så blev det gjort. Med Guds nåd föll masten och tvärstagens tyngd på sidan, utan att träffa någon del av skeppet, som om den hade kastats ut ur skeppet för hand. Nu fick vi det eländiga fartyget möjlighet att andas ut och vi återfick vi både hopp och styrka för att tömma det på sin farliga och dödliga börda. Och då, enligt Guds vilja, lade sig vinden och upphörde havets raseri.

Som alla sjömän vet behöver varje fartyg sin mast för att kunna navigera på det oöverträffade havet. När skeppet nu blivit utan sin krona befann det sig därför i ännu större nöd, då det gungade från sida till sida i de överväldigande vågorna. Trots att våra eländiga och plågade kroppar varken förmådde hålla oss stående eller ens sittande, arbetade vi dygnet runt med våra verktyg för att

¹⁷ Querini använde *Tortizza*, ett rep tillverkat av flera tvinnade snören.

¹⁸ Querino använder termen *corona* [krona] metaforiskt för att beteckna huvudmasten, som utgjorde fartygets "krona", symbolen för dess styrka.

tömma fartyget. Med stora svårigheter och umbäranden lyckades vi till sist segra. Vi insåg att något hopp måste finnas kvar, och när vi begrundade vår misär och olycka kom vi fram till att om det behagade Gud att mildra havets och vindens raseri, var det var bättre att sätta ut vår lilla båt och en skiff¹⁹ på havet. Det skulle innebära en mindre skadlig död än att stanna kvar på fartyget där vi såg oss själva allt närmare döden – med våra själar och kroppar redo att fördömas. Vi insåg att det var omöjligt för fartyget, som varken hade roder, mast och segel, att nå det önskade landet. Enligt vår bedömning var vi långt från det närmaste landet i öster, ön Irland, mer än 200 mil bort.

Så gavs order om att förbereda de små båtarna för att överge det större fartyget så snart det rasande havet tillät det. Bland oss fanns dock några olyckliga kamrater, för vana vid att dricka vin och alltför säkra på att de skulle överleva, som tillbringade hela dagen med att värma sig vid en eld av doftande cypressved – mycket av både kroppen och lasten på det olyckliga fartyget var gjord av detta trä. Jag kommer snart att klargöra för den oerhörda skadan detta bidrog med när vår situation ändrades.

Det tidigare omnämnda rodret bidrog till att förvärpa lidandet för det redan hårt prövade fartyget, eftersom det – fortfarande fastbundet – kastades fram och tillbaka mellan skeppets sidor och slog mot dess försvagade kropp, där det orsakade ännu större skador. Som en sista utväg fann vi oss tvungna att skära rodret i delar och kasta det i havet, i ett slags sista försök att lägga skada till skada.

Vi hade gjort oss till vana att under den mycket långa natten samlas och be till jungfru Maria med de mest innerliga böner och suppliker under tårar be henne och hennes allsmäktige Son, vår Frälsare, att rädda oss från dessa angrepp, detta raseri och detta mörker. Det stod inte längre i vår makt att röra oss eller ens att stå stilla; för oss olyckliga återstod bara att smärtsamt lägga oss ner och, när vi reflekterade över vårt eländiga tillstånd, gråta i klagan och ständigt vädja till Gud.

När jag övervägde de återstående alternativen insåg jag att även om vi hade möjlighet och förmåga att sätta ut våra båtar och gå ombord, var den ena båten betydligt mindre än den andra. Det fanns risk för att alla, eller i varje fall de flesta, skulle vilja ta plats i den större båten, i tron att den var säkrare. Men eftersom den ändå inte var tillräckligt stor skulle detta kunna leda till stridigheter bland dem med sämre omdöme – kanske till och med till blodsutgjutelse, särskilt eftersom det stora vinets inflytande gjorde dem benägna till sådant.

Jag vände mig då till den allsmäktige och bad med ödmjuk och hängiven bön om att han skulle upplysa mig om ett sätt att rädda det eländiga sällskapet. Det behagade Gud att lyssna på min bön, och han ingav mig tanken att övertyga alla om att valet av båt skulle hållas hemligt – endast vår skrivare skulle få veta, så att han kunde notera det. Med Guds barmhärtighet som vägledare hoppades jag att vi, genom vår egen instinkt, skulle dela upp oss mellan de båda båtarna.

Mirakulöst nog kom vi överens om att 21 skulle gå ombord på skiffen och 47 i den större båten, men av egen fri vilja valde slutligen 24 att gå med skiffen, medan resten gick ombord på båten.²⁰ Jag fick privilegiet att gå ombord sist och ta med mig en av mina tjänare, oavsett vilket val jag gjorde. Jag hade egentligen bestämt mig för att välja skiffen, eftersom den var godkänd och mycket duglig, men när jag såg att mina officerare hade valt att gå ombord på båten, ändrade jag mig och följde deras exempel och tog med min tjänare ombord där. Detta blev, som läsaren snart ska förstå, orsaken till vår räddning.

Efter uppdelningen började vi förbereda de små båtarna så att vi kunde överge det större. Detta visade sig vara mycket besvärligt eftersom vi saknade både mast och andra högre

¹⁹ En skiff är en liten, lätt och snabb båt som liknar en livbåt och som används för räddning eller för transport mellan ett fartyg och stranden.

²⁰ I Michiel/Fioravantis berättelse återges episoden på ett annat sätt.

punkter att fira ner båtarna från. Nöden tvingade oss att använda öglan på vårt gamla roder – vi förstärkte den ordentligt och fäste den på vänster sida av akterstäv, där det var läsidan. Vi satte upp lämpliga rep och rigg på toppen för att ge stöd och väntade sedan tills havet och vinden till slut mildrade sin ilska.

I gryningen den 27 december, när havet hade lugnat sig något, sänkte vi de små båtarna i det vidsträckta och fruktansvärda havet med stor ansträngning. Efter att ha samlat ihop de återstående proviantförråden delade vi dem rättvist efter vikt, så att skiffen fick sin andel för 21 personer och båten för 47. På grund av den stora mängden vin vi hade ombord tog båda båtarna så mycket de kunde bära. Innan det var dags för avfärd och vårt avsked kallade jag till mig dem som jag ansåg vara sämst klädda, och till var och en gav jag några av de plagg sin hag hade på mig. Jag kände mig utan tvekan generös och jag skulle ha gjort likadant även om jag hade haft mer att ge.

När vi stod i begrepp att gå ombord på de små båtarna och skiljas åt, medvetna om hur starkt våra känslor skulle prövas, omfamnade vi varandra, kysste varandra på munnen och lät bittra suckar undslippa oss, såsom man gör när man kanske aldrig mer ska återse varandra. Ack, vilken ömkansvärd upplösning av det tappra sällskapet, som nu möttes av ännu större lidande i väntan på vad som skulle komma.

Så övergav vi, klockan två på nämnda dag, det olyckliga skeppet som jag, som jag redan beskrivit tidigare i denna bok, hade smyckat och förberett med stor omsorg och glädje, och på vars navigering jag hade satt stort, men opålitligt hopp. I det lämnade vi efter oss 800 tunnor Malvasiavin²¹ många väldoftande cypresser, peppar och ingefära till ett betydande värde samt många andra värdefulla föremål. Och även om det inte återstod mycket av det övergivna skeppet, så kände det, när vi lämnade det, som om vi övergav vårt hemland och vårt mest glädjefyllda liv.

Som ni har hört bytte vi fartyg den dagen, men lyckan var inte på vår sida. Natten därpå, från tisdag till onsdag, ökade vår fiende, den rytande östanvinden och sydvinden, till sådan grad att det blev storm, vilket ledde till att våra stackars kamrater i skiffen försvann, och vi fick aldrig veta något mer om deras öde.

Som ni redan hört bytte vi fartyg den dagen – men lyckan var inte på vår sida. Natten därpå, från tisdag till onsdag, ökade vår fiende, den rytande östanvinden och sydvinden, till en sådan grad att det blev storm. Då försvann våra stackars kamrater i skiffen, och vi fick aldrig veta något mer om deras öde.

På grund av havets raseri förlorade vi rodet på vår lilla båt, och vi kom fram till den bittra slutsatsen att vi den natten skulle förlora både vårt korståg och vårt liv. Ändå kämpade vi med all vår styrka och som en sista utväg började vi lätta på båtens tyngd. För att förbli vid liv offrade vi möjligheten att överleva de kommande dagarna – den natten kastade vi mat, dryck, några av våra kläder och andra nödvändiga saker över bord, för att göra båten lättare på det öppna havet.

Men det behagade Gud att, till frälsning för de elva av oss som fortfarande är vid liv idag, den förnyade stormen upphörde nästa dag, den 18:e. Vi riktade vår bog mot öster, enligt det beslut vi tidigare fattat, i hopp om att hitta det närmaste landet vid Irlands västligaste punkt. Men att hålla kursen visade sig omöjligt på grund av de växlande vindarna, som blåste än från nordost, än från sydväst. Vi seglade därför framåt med litet, ja, inget hopp om att överleva – särskilt eftersom vi saknade naturlig hamn där vi kunde söka skydd.

Var nu uppmärksam läsarna, eller lyssnarna²² på den sanningsenliga och bittra anledningen till att de 47 som var i båten började minska i antal. Först måste ni veta att den stackars båten läckte i alla sina fogar på grund av de prövningar som den hade utstått i fartygets kamp och havsvatten

²¹ I början av manuskriptet skrev Querini att lasten bestod av 700 tunnor vin.

²² Det faktum att Querini vänder sig till "lyssnarna" tyder på att rapporten kan ha varit avsedd att läsas högt.

trängde kontinuerligt och i rikliga mängder in. Sju av oss stod, turvis, på knä för att tömma ut den eländiga lasten.

För det andra var bristen på vin och vatten så stor att vi bara hade en mycket liten mängd vin kvar. Det bestämdes att var och en fick ta en kvarts kopp – inte en större mängd – två gånger mellan dag och natt, vilket var en eländigt liten portion för varje person. När det gällde mat kunde vi i viss mån tillfredsställa vår hunger med saltat kött, ost och skeppsskorpor. Men bristen på dryck avhöll oss från att äta för mycket salt mat; jag behöver knappast beskriva hur oroliga och rädda vi var – det kan nog alla förstå.

Med anledning av dessa omständigheter började några i det eländiga sällskapet dö ofta utan att visa några tecken på att döden vara nära. Som små fåglar i sin bur när de utsätts för köld föll de plötsligt ihop i båten, de flesta utan att säga ett ord. De första att dö var de som på fartyget levtt ett utsvävande liv, druckit mycket vin och stannat vid elden utan måtta. Trots att de var de mest robusta var de mindre toleranta för en sådan sjukdom som döden innebär, och gick från en ytterlighet till en annan. Den första dagen dog två, tre på den andra dagen, och fyra dagen därpå. Detta pågick mellan 19 och 28 december. Mitt i den plågade stormen blev havet deras grav.

Dagen då allt vin var slut och vi inte visste var vi befann oss i förhållande till land, önskade jag mig, om jag måste dela med mig av mina tankar, att vara bland dem som redan var döda. Ändå behagade det Gud att jag skulle uthärda så mycket, och ännu mer, än jag trodde var möjligt. När jag såg oss alla i sådan förtvivlan och med visshet om döden, sökte jag inspirerad av Guds nåd, efter passande ord för att övertyga de återstående att, motvilligt, acceptera en säker död och tillsammans dela på det sista vinet. I detta ögonblick, alla tårögda, visade de det bästa sinnelaget och överlämnade sina själar till Gud.

Som rovfågeln som, när den saknar föda, rycker upp alla sina fjädrar och ändrar sin ställning och plågar sitt bröst, kände jag mig kära läsare, i en situation av extrem nöd. Jag förmådde inte lyfta mina fötter, och mitt huvud sänktes tungt inför den föreliggande och nära döden; medan vi fortsatte att segla allt längre.

Drivna av törst började några av oss i sin desperation dricka havsvatten, och en efter en, beroende på deras konstitution, drog de sin sista suck från detta eländiga liv. Jag, tillsammans med ett tiotal av det eländiga sällskapet, nöjde oss med att dricka vår egen urin, en mycket potent resurs som bevarar livet. Men för att undvika att drabbas av ännu större nöd avstod jag från att äta någon mat i tre dagar eftersom vi inte hade någon annan mat än saltade proviant.

Den ångest och smärta vi upplevde kan förstås av varje mänskligt sinne, och i detta eländiga och förtvivlade tillstånd levde i fem dagar. Den fjärde januari, före gryningen, drivna av den ljuvligaste sydostvinden, trodde några av de återstående kamraterna som befann sig i fören, skymta silhuetten av land framför oss i vindens riktning. Med oroliga röster meddelade de oss av sin osäkra förhoppning. Alla, ivriga efter sådana goda nyheter, tittade med uppmärksamma ögon i den riktningen, och eftersom den klara dagen ännu inte hade kommit, stannade vi där tills ljuset bekräftade för oss att det var land. Det är otroligt för någon att föreställa sig det tillstånd och den oerhörda glädjen som fyllde oss i vår nya tröst och lycka.

Nu återfick vi kraft och styrka och tog upp våra slitna åror för att komma nära det efterlängtnade landet. Vi kunde inte använda årorna mycket på grund av svagheten i våra lemmar och på grund av det stora avståndet och den korta dagen som bara varade i två timmar, förlorade vi landet ur sikte. Således tillbringade vi den exceptionellt långa natten med ovanligt hopp. Nästa dag, när vi förlorat det ovannämnda landmärket ur sikte, fick vi syn på ett mycket närmare och mer praktiskt landmärke i vindens riktning. Vi bestämde oss för att styra mot det i stället för det tidigare. Vårt självförtroende stärktes och vi pejlade in det med vår kompass för att undvika att gå vilse under den annalkande natten. Vi seglade med vinden i ryggen, och vid fyratiden på natten

närmade vi oss det nya landet. Men det omgavs av många grund, vilket vi kunde se på hur vågorna bröt mot dem. För en sjöman finns inget mer skrämmande än att på natten befinna sig på okända platser med grund och skär.

Därför förvandlades vår glädje och hopp till rädsla, förtvivlan och djup sorg. Gråtande bad vi till Gud och åt hans moder, den som bistår alla syndare. Genom hans nåd fick vi hjälp i denna svara stund; trots att vår båt inte rörde vid något av de grunda vattnen, lyfte en våg, som lyfte under båtens botten, upp den och förde den ut ur de nämnda grunda vattnen, och vi fann oss räddade från de farliga grunda vattnen. Men när vi närmade oss den välgörande udden hittade vi mirakulöst nog ingen strand eller plats där vi kunde landa. Hela kusten runtomkring var klippig, men vår guide och Frälsare ledde oss mirakulöst på den enda stranden där vi kunde landa. Trötta utmattade och olyckliga som de svaga små fåglar som under sin årstid flyger från väst till öst och, när de vänder, fladdrar ner till marken.

På denna plats stötte fören på vår ostadiga båt mot, och de som befann sig i den främre delen hoppade genast upp på det efterlängtrade landet. De fann ett täcke av vit och kall snö från vilket de tog utan mått för att vederkvicka sina ansikten som var brända och uttorkade av törst. När de hade gjort detta, räckte de snön till oss som fortfarande var kvar på båten – delvis på grund av oförmåga att gå i land, delvis för att undvika att fartyget skulle gå sönder – och de gav oss snön i hinkar och kittlar.

Nej, vi började dricka det som hungriga grisar brukar göra när korn eller annan naturlig föda ställs framför dem. Sanningen att säga åt jag så mycket att jag inte hade kunnat bära lika mycket på mina axlar. Sötman och tillfredsställelsen jag kände kan inte beskrivas och det kändes som att all min lycka och hälsa tillfredsställdes av mängden vätskeintag. Men det motsatta hände med sex av vårt eländiga sällskap, för den natten, efter att ha ätit av den kalla maten, lämnade de detta liv. Vi trodde att det saltvatten de hade druckit tidigare hade fört dem närmare döden.

Så efter att ha tillbringat den mycket långa natten med att försöka rädda vårt fartyg från stormen då vi inte hade något ankare eller något annat sätt att säkra det, väntade vi på att den korta dagen skulle gry. Och vi sexton överlevande från 47 fann inget annat än snö att sätta fötterna på. Liksom rådjur som hade jagats av hungriga hundar och flytt in i skogen för att vila sig på det gröna och friska gräset, så vi sträckte ut oss och tackade Gud för att han hade lett oss till en naturlig plats och räddat oss från en bitter drunkningsdöd till havs. Sedan tvingade vår hunger oss att leta efter vad som återstod av vår proviant. I botten av en säck hittade vi inget annat än smulor av kex blandat med mycket musspilling, en skinka och en liten bit ost. som Vi värmdes dessa över en liten eld som vi gjorde av balkar från vår båt, och så fick vi stilla hungern i våra utsvulna strupar.

Efter att senare med säkerhet ha konstaterat att det var en öde klippa vi kommit till, bestämde vi oss för att följande dag fylla fem tunnor med smältvatten från snön. Sedan gav vi oss i väg därifrån. Under följande natt låg våra utmattade och sorgsna kroppar på den rena och frusna snön. När morgonen kom satte vi oss i den slitna båten för att söka efter en annan bebodd plats, av en slump och inte för att vi visste vart vi skulle. Men så fort vi satt i båten trängde sipprade havsvatten in genom springorna. Båten hade inte varit förtöjd ordentligt under den föregående natten och hade stött mot klipporna, vilket orsakat sprickor på flera ställen. Således sjönk båten, och vi blev alla genomblöta i det grunda vattnet. Vi kämpade för att ta oss tillbaka till det snötäckta landet.

Som ni förstår förlorade vi hoppet om att kunna ta oss till en annan plats med den båten, och när vi insåg att vi var tvungna att stanna kvar på en denna öde plats överväldigades vi av en djup sorg, dock inte lika stor som den vi tidigare känt. Jag menar att, när vi befann oss i den lilla båten på det öppna havet, tänkte vi att döden kanske kunde fördröjas några dagar och att lidandet då

skulle vara mindre, men att vi ändå inte skulle få förlåtelse för våra synder. Vad annat kunde jag tänka när vi så svaga befann oss på en klippa, utan skydd eller mat som kunde hålla oss vid liv?

Men på grund av den naturliga instinkten att överleva tog vi till oss två extrema och desperata åtgärder. För det första byggde vi två skydd med årona och seglen från vår lilla båt, och för det andra sågade vi av båtens bågar och stävar och tände en eld för att värma oss. Som enda matkälla tog vi till havets stränder och samlade havssniglar och skålsnäckor i små och otillräckliga mängder. Ändå fick vi vår glupande hunger att stillas.

Vi var tretton personer under ett och samma skydd och tre under ett annat. Liggande på snön och delvis sittande, värmdes vi oss med en mycket svag eld. Tjären på de fuktiga stockarna skapade så mycket rök att vi knappt kunde stå ut med den, och ibland svullnade våra ögon och ansikten så mycket att vi nästan inte kunde se på nära håll. Dessutom var vi så fulla av maskar och löss att vi kastade handfull av dem i elden. Bland andra häpnadsväckande händelser såg jag på halsen på en av mina unga skrivare så många maskar att de hade gnagt på hans kött och trängt ända in i nerverna; jag tror att detta var huvudorsaken till hans död.

Under denna miserabla tillvaro dog tre av våra olyckliga kamrater av spansk nationalitet, starka och välbyggda män. Jag tror att de hade druckit mycket havsvatten när de var ute till havs. Med bara tio av oss kvar, svaga och kraftlösa i skyddet vi hade byggt, kunde vi inte flytta från platsen. Under tre dagar och nätter kunde vi knappt ens lyfta våra huvuden. Med svårighet vågade några av oss sig ut som gav så dåligt skydd att, då det snöade dag och natt samlades snö, tre av oss var tvungna att skaka av den för att minska tyngden. Tänk på, åhörare, hur extrem vår nöd och olycka var.

Efter elva dagar, när min trognaste tjänare gick för att hämta skålsnäckor (eftersom vi inte hade någon annan mat eller skydd), hittade han på toppen av en klippa en liten hydda byggd av trä, på ett sätt som var typiskt för platsen. Runt omkring den och inuti fanns det gödsel från nötkreatur, så det var tydligt att djur av den typen och liknande nyligen hade varit där, vilket tyder på att människor besökte platsen.

Detta var ett tecken som ingav mer tröst och hopp än något annat hittills. När min tjänare återvände till oss och berättade om upptäckten, fylldes alla med en betydande glädje och nytt hopp. Vi beslutade därför att utan dröjsmål bege oss till den nämnden hydda för att ta skydd. Två av våra olyckliga kamrater var dock så utmattade och sjuka att de inte kunde flyttas från platsen. Jag hade mitt lilla ankare med mitt krucifix som aldrig övergav mig och som jag aldrig övergav, när vi tio tog buntar av trä från det som en gång var vår nu förlorade båt och gav oss av mot det nämnda huset.

På grund av den tunga snön hade jag, som var svagast i sällskapet, stora svårigheter att ta mig fram till huset, trots att avståndet bara var en halvmil från vår första plats. När vi äntligen kom fram kändes det som en stor lättnad eftersom det skyddade oss från vind och snö. Efter att ha städat så gott vi kunde lade vi oss ner och diskuterade sinsemellan. Vi antog att det måste finnas någon bebodd plats i närheten, men att invånarna där, bara besökte den här obebodda platsen under sommaren för att ta hand om sina djur, då vi visste att det fanns djur eftersom kogödseln var färsk.

Även om vår nöd drev oss att vilja söka upp de lokala invånarna, så hindrade vår svaghet oss – och för min del fanns det även andra skäl som gjorde att jag ansåg det omöjligt att ge sig av. Så vi stannade kvar i djurstallet. Tvingade av vår stora hunger gick vi längs den närmaste havsstranden till en stenhög, där vi letade efter vår vanliga mat: havssnäckor och havssniglar.

Lördagen kom, vilket blev en räddningsdag för oss. Medan alla utom jag hade gått för att leta efter havssnäckor, hände något oväntat. En i den stackars gruppen hittade en förbluffande stor

död fisk som fortfarande var varm på stranden. Fisken hade en bruttovikt på 200 pund.²³ Hur den hamnade där vet vi inte, men vi kunde bara tro att den barmhärtige Guden hade skickat den för att rädda oss. Den som hade hittat fisken ropade på sina kamrater och berättade om den oväntade välsignelsen. Tillsammans bar de den, uppdelad i flera bitar, till det lilla huset där jag hade tänt en svag eld.

Ni förstår åhörare, att efter glädjen över denna frälsande fisk följde flitigt arbete med att tillaga den. Vi lade en del i en gryta som vi hittade och en annan del på den svaga glöden. När några av de följeslagare som ännu inte hade kommit tillbaka kände lukten av den blev de förvånade, eftersom de hade känt en ovanlig lukt på långt håll. På grund av vår brinnande hunger började vi smaka på fisken, utan att vänta på att den var helt tillagad. Under fyra dagar, utan någon reglering, tillfredsställde vi vår hunger. Sedan, när vi såg att den höll på att ta slut, bestämde vi oss för att äta den återstående fisken med måtta.

Men låt mig inte glömma en viktig detalj: tre av våra följeslagare hade tidigare stannat kvar på vår gamla plats. När de märkte att vi hade flyttat från vår vanliga plats, kom en av dem och letade letade efter oss och hittade oss i hyddan dagen efter att vi hade hittat fisken. När han steg in fanns det en bland oss som var så orättfärdig att han rådde oss, driven av sin dåliga läggning, att inte låta nykomlingen smaka på fisken. Han, som bad i den barmhärtige Herrens namn, och jag själv, med lämpliga och övertalande ord, lyckades övertyga alla utom den illasinnade. Den natten stannade den stackars mannen hos oss. Nästa dag gick han till sina två andra följeslagare och bjöd in dem till den nya välsignelsen. De kom för att förfriska sig. Tack vare den regel vi införde efter fyra dagar, som jag redan har berättat om, räckte fisken i tio dagar. Detta förlängde inte bara vår tillfredsställelse utan hjälpte oss också att återhämta oss från vår försvagade natur.

Under hela den tid som fisken varade, var stormen så fruktansvärd och våldsam att vi omöjligt kunde ha förlitat oss på våra vanliga fiskenet. Därför förstod vi att Herren Gud hade sänt oss fisken för att rädda oss. När fisken var uppäten och den rasande stormen hade lagt sig, men havet fortfarande var oroligt, kunde vi under två dagar inte fiska våra vanliga havsnäckor. Eftersom vi inte hade något annat la vi lite torrt gräs i kitteln tillsammans med lite härsken talg som vi hade med oss från båten och normalt använde för att smörja årona. Vi kokade det men när vi försökte fylla våra magar med det torra gräset fann vi det omöjligt att svälja. I två dagar och nätter var vi utan mat och kände oss mycket hungrigare än vanligt eftersom vi var vana att äta nämnda fisk. När dessa två dagar hade gått och vattnet lugnat sig återgick vi till vårt vanliga arbete och vår vanliga föda - att samla havsnäckor, föda med lite näring.

Utän någon annan föda lade vi torrt gräs och lite härsken talg, som vi normalt använde för att smörja årona, i kitteln och kokade det. Men när vi försökte fylla magarna med det torra gräset, kunde vi knappt svälja. Vi stannade kvar i två dagar och nätter utan mat, ännu hungrigare än förr, eftersom vi vant oss vid fisken. När de två dagarna gått och vattnet lugnat sig återgick vi till vårt vanliga arbete och vår vanliga föda – att samla bete med skålsnäckor som gav oss lite näring

Nu följer berättelsen om hur det behagade den mirakulöse och store Gud att rädda oss från våra bekymmer och vår förtvivlan. Vi befann oss ungefär åtta mil från ett klippigt område som beboddes av fiskare, och en av dem, som hade två söner, brukade låta sina djur beta på den öde plats där vi nu befann oss. En av sönerna drömde att hans djur hade fallit ner från en klippa just där vi befann oss. Efter att ha berättat om sin vision bestämde fiskaren sig för att, tillsammans

²³ Den venetianska "libbra sottile" [ett enhetsmått] vägde 301 gram. "Libbra grossa" vägde 478 gram. Fisken kunde därför väga mellan 60 och 100 kilo. Senare i manuskriptet berättar Querino att de på ön Rostlandet fiskade efter blåsfisk [*passere*] men av beundransvärd storlek, med en vikt på cirka 200 pund.

med sina två söner, fara till platsen i sin båt för att se. I gryningen anlände de till stranden nära vår bostad. De två söner gick i land medan fadern stannade kvar vid båten.

När de såg rök komma ut ur hyddan där vi befann oss, blev de förvånade. De styrde sina steg mot det och diskuterade sinsemellan vad röken i det öde huset kunde vara, eftersom de vid den tiden på året inte trodde att någon skulle vara där. Men innan de kom fram till huset hörde en av mina följeslagare, Cristofalo Fioravante, en mänsklig röst och sa förvånat till oss: "Hör ni inte en mänsklig röst? Vår rorsman svarade "Det är de förbannade kråkorna som väntar på vår död för att sluka oss, precis som de har gjort med kropparna av våra sjömän och följeslagare."

Men när de två personerna kom närmare, blev det snabbt uppenbart för oss alla att rösterna var mänskliga. Vi gick mot dörren med en våg av oväntat hopp och när vi såg dem fylldes våra ansikten av en ovärderlig tröst. När de två såg sig konfronterade med ett sådant antal okända människor blev de rädda för en kort stund, men med våra vänliga gester och lugna röster försäkrade vi dem om att vi var människor i nöd och i behov av hjälp. De började prata på sitt språk och namnge sin sten och andra saker som tycktes vara viktiga för dem, men vi förstod ingenting. Två från den olyckliga gruppen gick mot båten i hopp om att hitta lite mat, men de hittade ingenting, så när de återvände till oss informerade de oss.

Vi antog att båten antingen kom från en närbelägen bebodd plats eller från ett närbeläget fartyg, eftersom de inte hade tagit med sig någon mat. Vi beslöt att två av oss skulle följa med båten, eftersom den inte kunde rymma fler. Några av oss tyckte att det skulle var klokt att behålla en av de två byborna hos oss för att säkra hjälp, men varken jag eller någon annan gick med på detta – vi ville inte förolämpa någon av dem, eftersom vi räknade med att de skulle kunna ge oss skydd och hjälp. Således steg två av våra män ombord på båten, och med gester försökte vi få dem att förstå våra behov, eftersom ingendera sidan med ord kunde förstå den andra.

När vi hade sänt av våra män på fredagen, hade vi det mycket bekvämt och förväntade oss att de skulle komma åter nästa dag för att hämta oss. Men varken någon budbärare eller sändebud dök upp, och när lördagskvällen övergick i söndag satt vi kvar med tunga suckar och olika bekymmer. Vi började misstänka att en av två saker hade hänt:²⁴ antingen var de rädda för att båten skulle sjunka om de tog oss ombord eftersom det var ett litet fartyg med få män, eller var rädda för att vi skulle ta kontroll över deras lilla båt, eller för att båten, som var överbelastad för resan, hade kapsejsat.

När vi drog slutsatsen att något av detta måste ha inträffat, förblev vi i vår svåra situation – men vi hade fel i våra antaganden. Orsaken till förseningen visade sig vara att invånarna på klippan var upptagna med sitt fiske och inte hade fått reda på vår situation och vårt behov. Men på söndagen, under mässan, berättade deras kaplan, som var tysk, efter att ha haft ett samtal med en av de två som hade åkt dit, en flamländare, för hela församlingen om vår situation och vårt tillstånd. Efter att ha avslutat mässan berättade han om vår nation och visade upp våra följeslagare. Församlingen kände medlidande och grät, och bad om välsignelse för dem som först kunde ge sig ut med båt och förnödenheter för att hitta oss. Så på söndagen, den för oss så vördade och hälsosamma dagen, kom sex båtar – varav några anlände först och andra senare – till oss med ett överflöd av mat. Vem kan föreställa sig omfattningen och djupet av vår glädje när vi såg oss själva så kärleksfullt bemött? Det var som att vi hade blivit återlösts från döden till livet.

Med dem kom en munk, deras kaplan från Sankt Dominikusorden. Han talade latin²⁵ och frågade vem av oss som var ledaren. Jag presenterade mig för honom. Efter att han gett mig lite av sitt rågröd att äta – vilket verkade som manna för min själ – och öl att dricka, tog han mig i handen och bad mig att ta med mig två andra. Jag valde Francesco Querini från Kreta och

²⁴ Querini skriver om två möjligheter men nämner i själva verket tre.

²⁵ Querini använder uttrycket "bokstavig predikan", vilket innebär att munken talade till åhörarna på det språk som användes för predikningar, det vill säga latin.

Cristofalo Fioravante, en venetianare, och tillsammans följde vi munken. Vi gick ombord på en båt som låg i spetsen av holmen och fördes dit och till ledarens bostad, som också var fiskare. En av hans söner ledde mig vid handen, som om jag varit en svag människa som inte visste hur man hittar vägen i någon riktning.

När vi kom in i huset möttes vi av husfrun och en av hennes tjänare. Jag kom ihåg den respektfulla gest som vissa grekiska slavar brukar visa när de möter sin härskarinna, och kastade mig ner på marken och kysste hennes fot, vilket är ett tecken på stor underkastelse. Detta rörde henne och hon ledde oss till elden och gav oss en skål med god mjölk. Därefter hade jag ett utmärkt sällskap och blev högre aktad än de andra. Det är sant att jag under de tre och en halv månader vi tillbringade där inte drog mig för att hjälpa till med hushållets sysslor. Jag menar, jag hjälpte till att flytta en av hans små flickor ut ur huset²⁶ och sopade huset. Inget är viktigare för dem som reser runt i världen än att vara ödmjuka både i tanke och i handling.

Mina övriga följeslagare, som var sju till antalet, togs emot och fördelades mellan olika hushåll. Vi kom ihåg de två som hade stannat kvar i vår första tillflyktsort: en av dem dog där medan den andre fördes svårt medtagen tillbaka och avled kort därefter. Tillsammans med de andra som hade dött vid den första klippan, fick en barmhärtig begravning, trots att köttet från några av dem hade ätits upp av kråkor. De överlevande välkomnades och fick hjälp efter förmåga, med stor välvilja.

På denna klippa bodde 120 själar. Under påsken deltog 52 av dem i nattvarden, alla trogna och hängivna katoliker. Deras liv är enkelt och präglas av fiske eftersom det inte växer någon frukt i denna extrema region. Under fyra månader på året, nämligen juni, juli, augusti och september, är det alltid dag och solen går aldrig ner. Under de motsatta månaderna råder natt, upplyst endast av månens sken. Under hela året fångar de en oräknelig mängd fisk, men bara av två arter: den ena är i större, ja ojämförlig mängd, och kallas stockfisk [torkad torsk], och den andra är hälleflundra²⁷ av anmärkningsvärd storlek och med en vikt på cirka 200 pund per fisk. Stockfisken torkas i vind och sol utan salt, eftersom det är en fisk med lite fukt, den är fet och blir hård som trä.

När de vill äta fisken slår de den med baksidan av en klyvkniv, vilket gör den trådig som senor. De tillsätter smör och kryddor för att ge den smak. Denna fisk utgör en omfattande och ovärderlig handelsvara för tyska sjöfarare och köpmän. Hälleflundran, som är mycket stor, skärs i bitar och saltas in. Den är sällsynt men god. I mars reser de iväg med ett stort lastfartyg på 50 tunnor, lastat med nämnda fisk, och tar den till ett land i Norge, Bergen, tusen och hundra mil bort.²⁸ Dit kommer fartyg från Tyskland, England, Skottland och Preussen – ibland med 300 till 350 tunnors kapacitet – lastade med alla möjliga varor, liksom förnödenheter av mat och kläder från många olika regioner. Eftersom dessa människor inte har några egna varor eller valuta där de bor, tar de med sig sina fiskar och byter dem mot vad de behöver. När de har gjort sina byten återvänder de till sitt hem, och under hela året har de då allt de behöver av bränsle och andra nödvändigheter.

Männen på dessa klippor är mycket renhjärtade och vackra till utseendet, och det är även deras kvinnor. De lever ett enkelt liv och bryr sig därför inte om att säkra några av sina ägodelar och inte heller vaktar de sina kvinnor. Detta insåg vi eftersom vi bodde i samma rum där man, hustru och barn sov, och i vår närvaro klädde de av sig helt nakna när de ville gå till sängs. Dessutom hade de för vana att tvätta sig på torsdagar, klädde av sig och gick, lika nakna, ett stenkast för att gå till bastun och blandade sig med männen.

²⁶ Querini använder termen "scasar", som kan betyda att gifta sig.

²⁷ Luigi de Anna, "Un'appendice", s. 353.

²⁸ Bergen var en av de folkrikaste städerna i Skandinavien under medeltiden och var känd för handeln med torkad torsk.

De är, som jag nämnde, mycket hängivna kristna. De skulle aldrig missa att gå i mässan, och när de är i kyrkan stannar de kvar i bön, knäböjande, utan att mumla, utan att hade den helige, eller ens uttala djävulens namn. När någon av deras släktingar avlider förbereder hustrurna en stor bankett för sina män på begravningsdagen. Alla grannar klär sig enligt sina traditioner och förutsättningar i sina finaste kläder. Den avlidnes hustru bär sina finaste kläder och delar ut de mindre önskvärda till gästerna samt påminner dem upprepande om att be goda böner för att den avlidnes själ ska vila i frid. De fastar kontinuerligt på föreskrivna dagar och hedrar alla årets helgdagar med stor hängivenhet.

Deras hus är byggda av rundtimmer och har bara ett rakt fönster mitt på taket, och på vintern, när kylan är outhärdlig, täcker de över det med ett fiskskinn som är så välarbetat att det släpper igenom mycket ljus. De bär grova ylletyger från London och andra platser, men ingen päls.²⁹ För att klara det kalla klimatet och bättre stå emot kylan, placerar de sina nyfödda barn, fyra dagar efter födseln, nakna under fönstret och lämnar dem oskyddade så att snö faller på dem. Under hela vintern, från den 5 februari till den 14 maj, vilket var den tid vi bodde här, snöade det hela tiden. De barn som överlever spädbarnstiden är så härdade och motståndskraftiga mot kylan att de som vuxna knappt eller inte alls känner av den. Vi istället, dåligt klädda och inte vana vid en sådan bister region, visste inte hur vi skulle kunna klara kylan, särskilt under helgerna när vi gick till kyrkan en halvmil bort. Men med hjälp av vår Frälsare stod vi ut med allt.

Under våren anlände ett oräkneligt antal vildgäss till ön för att häcka, många nära husväggarna. De var så tama att de inte blev skrämde när husets fruar närmade sig gässens bon. Gässen, som sakta reste sig, lät kvinnorna ta så många ägg de ville för att göra omeletter för oss. När äggen var tagna återvände gässen till sina bon och fortsatte att ruva utan att bli oroliga av något. Det hela var mycket märkligt,³⁰ och det finns mycket mer sådant att berätta, men det skulle ta för lång tid att berätta om här.

Ön låg väster om Norska udden, en avlägsen och vild plats som på deras språk kallas "världens ände",³¹ cirka 70 mil bort från fastlandet. Ön ligger lågt i vattnet och är platt med undantag för några kullar där deras hus är byggda. Runtomkring finns andra öar, några bebodda och andra inte, små och medelstora. Själva ön var ungefär tre mil i omkrets. Under den tid vi vistades där behandlades vi så väl som deras omständigheter tillät. Vi åt rikligt i två månader av deras proviant, nämligen smör och fisk och ibland kött. Vi kände oss aldrig helt mätta, men om dessa livsmedel inte hade haft naturligt avförande egenskaper skulle vi ha dött av överätning. Vårt botemedel var färsk mjölk, eftersom varje familjeöverhuvud bland dem hade antingen fyra eller sex kor för att försörja sitt hushåll.

I slutet på marsmånaden, i början på perioden då de vanligtvis fraktade sin fisk till den tidigare nämnda platsen Bergen, förberedde de sig för att åka dit och ta oss med sig. Men några dagar tidigare hade hustrun till den högste guvernören över alla öarna, som var frånvarande från trakterna, efter att ha hört talas om vår närvaro där, skickat sin kaplan med en båt som roddes av tretton män. Som representant för guvernören, förde han i nämnda kvinnas namn med sig sextio stockfiskar, torkat i vinden som jag nämnde, samt tre runda rågbröd bakade på vårt sätt och en focaccia. Han berättade att anledningen till hans besök var att nämnda kvinna hade fått höra att vi hade blivit illa behandlade av dem som vi hade befunnit oss bland, och hon ville att vi skulle förklara hur vi hade blivit illa behandlade, så att hon kunde kompensera oss för detta. Han befallde dem där att ta oss till Bergen. Vi tackade henne, ursäktade hennes oskuld genom att

²⁹ I Michiel/Fioravantis berättelse sägs det tvärtom att de också bar läderkläder.

³⁰ Detta har varit en viktig sedvänja längs denna del av den norska kusten i århundraden.

³¹ Det mycket mer färgstarka uttryck som Querini använder är "världens arse".

berömma hennes goda uppförande. Utöver detta, jag hade ett bärnstensfärgat radband som jag hade fått i Saint James i Galicien, skickade jag det till den nämnda kvinnan så att hon skulle be till Gud för vår hemkomst.

När tiden för vår hemresa närmade sig tvingades vi, på inrådan av deras kaplan som var en tysk dominikanermunk, att betala 2 kronor per månad eller 7 kronor per person. Eftersom vi inte hade tillräckligt med pengar fick de sju silverbägare, sex gafflar och sex knivar av mig. De flesta av dessa föremål hamnade i händerna på den elake munken, som kanske inte kände någon skuld för att ta emot dem och ansåg ha rätt till dem i enlighet med sin roll som tolk och också för att säkerställa att inget återstod av vår olyckliga resa. På dagen för vår avresa gav alla oss lite av sin fisk. Och vid avskedet grät kvinnorna och barnen, och vi grät med dem. Munken följde med os då han skulle besöka ärkebiskopen och lämna över hans del av de förvärvade varorna. Vi gav oss av vid en tidpunkt då dagarna redan var så långa att vi, när vi seglade i slutet av mars, såg solen i fyrtioåtta timmar i sträck. Men allteftersom vi närmade oss eftermiddagen och rörde oss bort från den norra regionen, förlorade vi gradvis solen ur sikte och såg bara dess strålar. Ju längre bort vi kom, desto mer försvann solen, men det fortsatte vara ljus. Solen kom fram i ungefär en timme, men som de på vår frälsningsö hade berättat för oss, var de vana vid att se solen kontinuerligt under tre månader av året som jag har nämnt tidigare.

Vi seglade i många dagar, alltid genom kanaler mot söder. Vi hörde måsarnas höga skrik och andra sjöfåglar som hade byggt sina bon på de tidigare nämnda klipporna. Men när natten kom blev allt tyst, vilket signalerade vår tid för vila. Då somnade vi. Vi seglade femton dagar i sträck, och följde hela tiden markeringarna på spetsarna av klipporna som visade den säkra och djupa ruten. Många av dessa klippor var bebodda och vi togs emot med medlidande av invånarna. När munken informerade dem om vårt tillstånd erbjöd de oss en del av sina förnödenheter, såsom mjölk och fisk.

Så hände det att vi på vår rutt mötte den tidigare nämnde ärkebiskopen som var på väg att besöka de munkar han ledde på alla dessa platser och klippor, kallad *archiepus*. Han färdades med två båtar³² som drogs av hans följe som bestod av cirka 200 personer. Vi blev presenterade för honom, och när han fick höra om våra omständigheter, vårt tillstånd, och vår nationalitet blev han mycket bedrövad. Han erbjöd sin hjälp och skrev ett brev till sitt ärkebiskopssäte i Trondheim,³³ där kroppen av Sankt Olaf, Norges kung,³⁴ förvaras, eftersom vi var tvungna att stanna där. Tack vare detta brev blev vi varmt mottagna, och jag fick en häst. Sedan blev det mycket diskussion om vårt skeppsbrott. Sedan skildes våra vägar åt för att fortsätta vår resa.

När vi nådde den platsen, eftersom vi hade blivit informerade av vår beskyddare att det pågick ett krig mellan tyskarna och hans herre, kungen av Norge,³⁵ beslutade han att inte gå vidare. Så han lämnade mig på en klippa nära Trondheim, som var bebodd, och anförtrorde mig åt invånarna där, och han återvände. Följande dag, som var fredag, dagen för vår Herres himmelfärd³⁶ fördes vi till den nämnda platsen och togs till ett mycket utsmyckat Sankt Olaf-

³² Querini använder ordet *belingieri*, en typ av valliknande fartyg från Biscayabukten som hade plats till 50-60 roddårar under däck för framdrivning, vilket var till stor hjälp, särskilt när man lämnade hamnen. Renard Gluzman, "Venetian Shipping", s. 60.

³³ Trondheim var Norges geografiska centrum och ärkebiskopssäte sedan 1152.

³⁴ Olaf I Haraldsson, även känd som Sankt Olaf, var en norsk kung som föddes omkring 955 och dog 1030 under slaget vid Stiklestad [nära Trondheim]. Efter hans död tillskrevs han många mirakel, vilket snabbt stärkte hans rykte som helgon. Han blev ett av medeltidens mest populära helgon i norra Europa.

³⁵ År 1397, under kung Erik av Pommern, blev de tre skandinaviska kungadömena Danmark, Norge och Sverige bildade Kalmarunionen för att stå emot trycket från de tyska köpmännen i Hansaförbundet. I denna allians ingick även nuvarande Finland, som då var en del av Sverige.

³⁶ Enligt beräkningar inföll den 29 maj 1432 på en torsdag, den dag då Kristi himmelfärd firas, som infaller fyrtio dagar efter påsk.

tempel, där priorn tillsammans med alla invånarna deltog i mässan för gudomlig tillbedjan. Vi stannade kvar till slutet av gudstjänsten, och sedan presenterades vi för nämnda prior. Efter att ha lärt sig vilka vi var och hur vi hade hamnat där frågade han mig med förvåning och medlidande om jag kunde tala latin.

Jag sa ja, och han bjöd först in mig och alla de andra att äta lunch med honom och han skulle skicka bud efter oss, så vi återvändande därför till kyrkan för en kort stund, och där stannade vi. Sedan kom en kanik till oss, med vilken jag diskuterade vårt tillstånd och vår situation, vilket gjorde honom förbryllad. Vi begav oss alltså till den nämnda kyrkoherden på platsen, som hade ordnat en bankett med andra präster från trakten, och han välkomnade mig med stor medmänsklighet och bjöd oss på rätter på sitt sätt, även om lokalbefolkningen var mer intresserad av att observera och fråga ut oss än att äta. Sedan fick vi en sovpplats för natten, och vi fick hela tiden rikligt med mat från nämnda prior och från de andra kanikerna. Jag, som tänkte på andra saker, bad nästa dag först om råd och hjälp för hur vi skulle kunna nå Flandern eller England, till lands eller till sjöss, som de ansåg det bäst att råda.

Efter många diskussioner bestämdes det, för bästa säkerhet, med tanke på kriget och korsandet av ett så stort hav, att vi skulle söka upp en viss *miser* Zuan Francesco, som hade gjorts till riddare av deras kung och som också var från vårt land.³⁷ Han bodde i sitt eget slott i kungariket Sverige, femtio dagsresor bort. Nio dagar efter vår ankomst gav vi oss alltså av, med en guide som priorn hade ordnat och två hästar till mig. I gengäld gav jag honom min fisk, mitt sigill och ett silverbälte. Han gav oss sporrar och stövlar och en liten yxa till Sankt Olafs ära, som använde det som sitt emblem, läderväskor, några sillar och bröd tillsammans med fyra Reims-floriner.³⁸

Utöver detta, fick vi ytterligare en häst av den högvördige ärkebiskopen. Så vi gav oss iväg på vår resa, tolv personer med en guide och tre hästar, och i femtiotre dagar reste vi österut, alltid i dagsljus, anlände ibland till dåliga platser och ibland till sämre, mestadels långtande efter bröd. På många platser malde de den torkade barken från träd till remsor som liknade kalebasser,³⁹ blandade det med mjölk och smör och gjorde något som liknade tunnbröd som de använde i stället för bröd, med mjölk, smör och ost. Till detta drack de alltid vasslen från mjölken. Vi fortsatte vår resa, och ibland mötte vi bättre mottagningar med ett överflöd av öl, kött och andra nödvändiga saker. Det var en sak som vi fann i överflöd: välgörenhet och gästfrihet, för överallt där vi gick blev vi väl mottagna.

I kungariket Norge finns sparsamt med bostäder, och ofta kom vi fram vid läggdags. Även om det inte var mörkt, var det fortfarande natt. Vår guide, som var bekant med deras sätt att leva, öppnade dörren till värdshuset och vi hittade ett bord med stolar runt och läderkuddar fyllda med fjädrar som fungerade som madrasser. Allt var öppet och vi tog den mat som fanns tillgänglig och lade oss sedan ner för att vila. Många gånger kom husägarna och tittade på oss medan vi sov. De blev förvånade när vår guide berättade om vårt land och vår situation, och rörda av medlidande och förvåning gav de oss mat. På så sätt försörjdes tolv personer och fem hästar⁴⁰ under hela den femtiotre dagar långa resan med en summa av fyra floriner. Resten donerades för Guds kärleks skull.

³⁷ År 1425 följde venetianaren Zuan Franco med kungen av Dacia, Eric VII, på hans pilgrimsfärd till den heliga graven. För sina tjänster adlades han och fick slottet Stegeborg i Östra Götaland i Sverige.

³⁸ Ett antikt mynt från Reims (Frankrike). Wolfgang Schweickard, "Deonomasticon italicum", *De Gruyter*, 27 nr 35 (2013).

³⁹ Under medeltiden var vetemjöl reserverat för adeln och de rikare klasserna. För att baka bröd använde bönderna i de nordiska länderna och i de italienska Alperna därför innerbarken från tallar och granar, särskilt den inre delen som kallas sav, som torkades för att få mjöl.

⁴⁰ Tidigare hade Querini endast talat om tre hästar.

På denna resa mötte vi extremt torra och skrämmande berg och dalar, och ett stort antal djur, såsom rådjur, francolinfåglar och rapphöns, som var lika vita som gäss. I Sankt Olafs kyrka, vid foten av Metropolitanska stolen, såg vi ett exceptionellt vitt björnskinn, fjorton och en halv meter långt, tillsammans med andra djur som duvhökar och falkar av olika slag, som var vitare än sin naturliga färg på grund av den enorma kylan i den regionen.

På denna resa, där vi redan hade glömt våra olyckor, var vi fyra dagar från Stegeborg,⁴¹ slottet där den tidigare nämnde *miser* Zuan Franco bodde. Men först kom vi till en plats som heter Vadstena, där den heliga Birgitta föddes. Hon upprättade en regel för kvinnor och kaplaner i from efterlevnad. Till hennes ära byggde västerlandets kungar en mycket ädel och praktfull kyrka på denna plats, där jag räknade till fyrtyotvå altare och vars tak helt och hållet var gjort av glänsande metall.

⁴¹ Querini syftar förmodligen på Stegeborgs slott som nu är en ruin, och som låg på en ö i en vik av Östersjön.

Dessa kvinnor, mycket fromma nunnor, och sina kaplaner, följer den nämnda regeln; i detta kloster togs vi emot som främlingar och behövande eftersom det nämnda klostret är mycket rikt och enligt regeln ger de behövande en fristad, så vi fick också omfattande hjälp för vårt uppehälle; och efter två dagar gav vi oss av för att hitta vår landsman, *miser* Zuan Franco. Efter fyra dagar kom vi fram, och den tröst det gav oss att se honom kan inte uttryckas. När han hörde vår berättelse om olyckor och skeppsbrott tröstade han oss flitigt och ivrigt och gav oss hjälp utöver det vanliga, eftersom han av sed och natur var så inställd. Jag säger att under de fyrtyo dagar som vi vistades hos honom gjorde alla sitt yttersta för att behandla oss väl med handlingar och ord, på ett sådant sätt att vi inte kunde ha fått det bättre ens i vårt eget hem, så mycket som de ansträngde sig på den platsen.

När tiden närmade sig då otaliga kristna från avlägsna provinser brukade gå till den redan nämnda Sankt Birgittas kyrka i Vadstena, för att erhålla sin avlat, sade den tappra *miser* Zuan att han, för vår tröst och undervisning, hade beslutat sig för att gå dit med oss så att vi kunde ta emot nämnda förlåtelse, så att vi inte bara kunde få avlat, vilket var stort, utan också se samlingen av så många fromma människor och få information om det fanns någon sjöfartsplats där fartyg avgick mot Tyskland eller England. Platser dit det skulle vara mer lämpligt för oss att fara till på grund av nödvändigheten av att ta oss hem.

Och så gav vi oss av med ett stort följe av hans familj, jag menar med över hundra hästar, väl förberedda gav vi oss av. Vi gav oss av och reste varje dag till lämpliga inkvarteringar på platser som lydde under den tidigare nämnde *miser* Zuan, och vår resa varade i fem dagar. I sanning, i hans slott och i hans byar och längs vägen levde de ett magnifikt och härligt liv. När vi anlände till den tidigare nämnda platsen Vadstena, på kvällen för förlåtelsens högtid, fann vi verkligen de utlovade förhållandena.

Först anlände otalig samling människor av olika status och många riddare med sina familjer från Danmark, platser över 500 mil bort, från olika regioner i Tyskland, Holland, Skottland och andra utomeuropeiska platser, och likaså från Norge och Sverige, många människor. Vi fick veta att det i Lödöse (Sverige),⁴² en sjöfartsort åtta dagsresor bort, fanns två fartyg, ett på väg till Tyskland, det vill säga till Rostock,⁴³ och det andra till ön England, vilket glädde oss. Vi stannade till festens nästa dag, den första augusti, och tog andäktigt emot avlatsbrevet. Den tredje dagen åtföljdes vi av en viss Mafio, son till den tidigare nämnde *miser* Zuane, en ung man som var kunnig och älskvärd, både av naturen och genom faderligt arv. Den tappra riddaren ville för min skull, eftersom jag redan hade en lätt feber, skänka mig en av hans hästar med en anmärkningsvärd hållning och en så mjuk gång att jag aldrig tidigare hade sett något liknande. Detta var verkligen nödvändigt för mig på grund av mitt febriga tillstånd, för om jag hade haft en annan häst tror jag att jag skulle ha dött även om jag hade fått ett löfte från den barmhärtige Guden att han skulle förbarma sig över oss. Efter att ha tagit farväl av den magnifika riddaren, *miser* Zuane, gav vi oss av till Lödöse med hans son, som hade sitt eget hus och sin egen egendom där. Och där var vi sonens gäster och stannade flera dagar i väntan på de nämnda fartygens avgång.

Men dagen kom då den tidigare nämnde *Peristoe*⁴⁴ från Tyskland gav sig av och tog med sig Nicolò di Michiel, som en gång var min skrivare, Cristofalo Fioravante, navigatör, och Girardo dal Vin, konstapeln, och lämnade kvar oss åtta. Den 13 september reste vi sedan av till England, utrustade med nödvändig proviant. Som det behagade Gud, i hans barmhärtighet mot våra skrämde hjärtan, gynnades vi under åtta dagar och nätter av den mest behagliga och gynnsamma vind, **vilket** gjorde att vi kunde passera till England till platsen King's Lynn⁴⁵ som ligger längst norrut på ön. På denna plats presenterade en vänlig och medkännande skeppsredare oss för sin förmögne partner, som förstod vår situation och välkomnade oss så välvilligt att inte ens våra närmaste släktingar kunde ha gjort mer. Vi stannade hos honom i två dagar och nätter, och sedan, med hans hjälp och genom att ge oss fyra *nobels*⁴⁶ satte han oss på väg till London.

Men jag kan inte tåga om vad som hände mig när jag gick i land i King's Lynn. Jag insåg att jag redan hade undgått att behöva återvända till det väldiga havet, och jag var så fylld av glädje och hängivenhet att jag inte kunde somna den natten, medan jag tackade Gud och grät av ömhet. Och låt ingen bli förvånad över detta, för

⁴² I dag är Lödöse, en tidig förlöpare till nuvarande staden Göteborg, en mindre hamn på Sveriges sydvästra kust. Lödöse ligger egentligen inte vid kusten, utan ca 40 km upp längs Göta älv.

⁴³ Rostock är en stad i Tyskland som ligger vid Östersjöns strand.

⁴⁴ Det finns ingen information om detta namn som aldrig nämnts tidigare. Kanske var *Peristoe* redare för fartyget som var på väg till Tyskland, eller så var det namnet på båten.

⁴⁵ Hamnen i Lynn ligger på östkusten i grevskapet Norfolk.

⁴⁶ "Noble" var ett mynt som användes i det medeltida England. Från och med 1412 hade det en vikt av sju gram guld. Namnet "noble" härrörde från myntets representation av adel eller kungligheter på ena sidan.

efter att ha befriats från så många faror kom jag aldrig ens ihåg att jag fortfarande var tvungen att korsa Tysklands hav, som är stort och skrämmande. Så när jag såg mig själv befriad från denna nödvändighet gladde jag mig stort och tackade Gud för att han gett mig den ena nåden efter den andra.

Efter att ha återvänt till King's Lynn därifrån gav vi oss av i en båt, färdades uppströms och kom till Cambridge, ett stort land där det finns ett universitet med flera fakulteter. På söndagen deltog vi i mässan i ett anmärkningsvärt kloster, och medan vi lyssnade på mässan kom en munk som tillhörde Sankt Benedikts orden, fram till mig och trodde att jag var överlägsen de andra eftersom mina kamrater visade mig en viss vördnad. Han meddelade mig per brev att han ville tala med mig efter mässan, och jag accepterade. Efter mässans slut kom han utan dröjsmål fram till mig och ledde mig ensam till en avlägsen del i kyrkan. Efter att ha frågat mig om min nationalitet och andra saker gav han mig sexton *Groats*⁴⁷ och berättade att han också ville gå till den heliga graven och att han skulle komma till Venedig och söka upp mig. Efter att ha tagit emot allmosan och tackat honom lämnade han mig och jag gick för att trösta mina följeslagare, för vilka jag berättade hela historien om de mottagna allmosorna. Sedan förfriskade vi oss och lät de andra veta att vi från den dag vi hade lämnat den öde klippan, trots bristen på pengar aldrig saknade det nödvändigaste genom gudomlig barmhärtighet. Tack vare Gud hade vi alltid nåden att få äta på rätt plats och vid rätt tidpunkt. Så låt oss hoppas på Gud och göra gott, för vi kommer aldrig att sakna något.

Följande dag anlände vi från Cambridge till London, där min rorsman och två andra hade gått i förväg några timmar före vår ankomst. Efter att ha informerat köpmännen från vårt land om min ankomst kom *Ser Vettor Capelo* och andra ut för att möta mig strax utanför London där de väntade på mig. När jag nådde dem var glädjen och lättnaden enorm; varje omdömesgill person kan mycket väl föreställa sig den delade lyckan. När jag steg av och gick fram till dem grät vi alla ömt tillsammans, och det kändes för dem som om de hade återfått något förlorat, som om jag hade kommit tillbaka från döden till livet. De förde in mig och hela mitt sällskap i sitt hem och välkomnade oss som om vi vore deras älskade bröder. Den älskvärde och dygdige *miser Zuan di Marcanova*, som hade kommit för att besöka mig eftersom han inte kunde komma ut, omfamnade och höll om mig på samma sätt. Han tog också med sig de behövande adelsmännen från mitt sällskap som var födda i *Candia* [Kreta], nämligen *Ser Francesco Querini* och hans brorson *Piero Gradenigo*. De kunde verkligen inte ha kommit till en bättre plats, eftersom de var sjuka och i så dåligt skick att de utan gästfriheten och resurserna från detta generösa och överflödande hushåll skulle ha riskerat att dö. I det hemmet fick de enastående vård och förnödenheter som tillgodosåg deras behov.

Jag stannade kvar på samma plats, som var den tappra *ser Vettor Capelos* hus, i sällskap med *ser Ierolimo Bragadin*, båda mycket vänliga och tillmötesgående. Jag försågs så rikligt med allt jag behövde, eftersom de, tillsammans med de andra köpmännen, på alla sätt försökte trösta och hjälpa mig, så att jag inte saknade någonting. Herre, hur mycket har du inte skänkt oss av din nåd efter så mycket möda och fara och olyckor, att du från sådan fattigdom och olycka ledde oss till ett sådant överflöd av allt gott: detta känner jag med mitt hjärta, jag säger det med min tunga och med min skrift: varken jag eller mina följeslagare skulle ha funnit så många bekvämligheter och boenden i våra egna hem, inte heller kunde vi ha behandlats med mer välvilja.

Och sedan, efter några dagar, ville vi ge oss av, och några av våra följeslagare gav sig av: rorsmannen *Nicolò da Otranto* och *Piero de Andrea*, för att uppfylla sina förpliktelser, medan jag stannade kvar med *Nicolò*, min lojale tjänare, och *Alvise de Naxi*, som var min skrivare. De bodde i husen hos de tidigare nämnda herrarna *Querino* och *Gradenigo*. De som gav sig av fick pengar och andra förnödenheter för sin resa, så att de inte skulle möta några olägenheter.

De av oss som blev kvar stannade mot vår vilja i London i ungefär två månader, eftersom våra ädla och älskade köpmän insisterade och trodde att vi fortfarande var svaga och inte helt återställda. Vi blev alla klädda och utrustade efter vår status, och eftersom de ville att jag och de andra skulle bli igenkända gav de oss kläder och pengar till hästar. Jag tackade dem men avböjde deras gåva och förklarade mina skäl och uppmanade dem att i stället visa sin generositet mot de andra följeslagarna som var i behov av hjälp.

Så kom tiden för vår avfärd från London, och efter att ha försett oss med hästar och en guide, lämnade vi London tillsammans med adelsmannen *ser Hieronymus Bragadin*, en av våra välgörare. Några av sjömännen

⁴⁷ Det syftar troligen på ett silverdukatsmynt som också kallades i Venedig *grossa* och som infördes av dogen *Enrico Dandolo* och användes i handelsverksamhet.

skildes sedan från mitt sällskap för att uppfylla sina egna förpliktelser: *ser* Andrea Querini, hans brorson Piero Zeno, en adelsman från Kreta, som tog en annan, okänd väg medan de och vi korsade Tyskland, *ser* Ierolimo som valde vägen via Basel [Schweiz].

På den 42:a dagen anlände vi till den önskade hamnen i vårt hemland, den älskade staden Venedig, där den bön jag hade bett till den barmhärtige Herren Gud, med förbön av den ärorike och barmhärtige *miser* Sankt Augustinus, blev uppfylld och godkänd. I fyrtio dagar hade jag andäktigt reciterat bönen på mina knän framför korset, med hopp och tro att den skulle besvaras, i enlighet med det löfte som anges i rubriken till den bönen, som lyder: "Den som andäktigt reciterar följande bön på sina knän framför korset i 40 dagar och ber Frälsaren om en ärlig sak, skall bli besvarad." Och så reciterade jag den, som börjar så här: *Dulzissime Iesu Criste Domine Deus verus et cetera* [Ljuvligaste Jesus Kristus, sanne Herre Gud, etc.].

Min önskan var att Herren skulle ge mig möjlighet att återvända hem i säkerhet och finna mina nära och kära vid god hälsa, och så skedde också. Därför, oändlig lovprisning och tack och välsignelser ges till Herren för evigt och alltid. Amen.

Färdig är boken om skeppsbrottet av adelsmannen *miser* Piero Querini, år 1430.⁴⁸

⁴⁸ Årtalet är felaktigt eftersom resan avslutades 1432.